

Ludwig von Mises

Născut într-o familie aristocratică din Galiția austro-ungară în anul 1881, Ludwig von Mises a fost și va rămâne în continuare unul din cei mai reprezentativi analiști și teoreticieni ai fenomenelor economice din ilustrația Austriacă de Economie. Aceasta a fost fondată, ca punct de referință, în 1871 de către Carl Menger și a oferit analizei economice o totală nouă paradigmă față de cea a economiștilor clasici de secol XVIII și XIX. În genere, austriecii și-au centrat analiza proprie pe individul care este conștient de alegerile lui și care în viața reală are diferite preferințe pentru diferite bunuri și servicii. Pornind de la individ, școala Austriacă și-a putut baza analiza proprie a activităților economice și a producției pe valorile și dorințele consumatorilor văzuți din perspectivă individualistă și nu colectiv, pe clase, așa cum cerea paradigma economiștilor clasici. Fiecare consumator acționează conform unei ierarhiei de preferințe și valori proprii, iar aceste valori sunt cele care interferează și se combină pentru a forma cererile consumatorului obișnuit, care alcătuiesc punctul de plecare și, evident, direcția tuturor activităților productive[1].

În linii mari, Ludwig von Mises, care a fost astfel economistul austriac ce a apărut cel mai redevabil capitalismul de tip laissez-faire, s-a format ca în cadrul acestui curent de analiză economică[2]. Dintre reprezentanții școlii Austriece, Mises i-a datorat cel mai mult ca formărie lui Eugen von Böhm-Bawerk, căruia i-a fost student și care l-a inspirat în analiza proprie prin continuarea tradiției vieneze de analiză economică. În 1906, Mises și-a luat doctoratul în drept și economie la Universitatea din Viena, unde va și predă și de unde și va porni fulminanta ascensiune în ierarhia economiștilor de marcă ai secolului XX. În perioada interbelică, acesta va deține și funcția de consilier economic al Camerei Austriece de Comerț (1909-1934). Opera sa prolifică de economist se va întinde pe mai multe decenii dar și în mai multe țări datorită fiind originea sa evreiască și spiritul de intelectual care nu erau agreate de naziști la sfârșitul perioadei interbelice. Din Austria, va pleca în Elveția iar de aici în 1940, se va stabili definitiv la New York, în SUA. Dintre cărțile cu cele mai semnificative contribuții pentru analiza economică la nivel teoretic, putem aminti *The Theory of Money and Credit* (1912), *Socialism: An Economic and Sociological Analysis* (1922), *Bureaucracy* (1944) și, poate la apogeul intelectului său, *Human Action: A Treatise on Economics* (1949).

Deși, așa cum am amintit, opera sa a fost una prolifică iar argumentele și ideile propuse de acesta total inovatoare pentru contextul politico-economic în care a scris, Mises a fost un reper teoretic de care foarte mulți viitori contemporani noui s-au inspirat pentru a-și putea materializa soluțiile problemelor economice și politice pe care astăzi majoritatea țărilor le întâmpină. Aici putem schița cele mai importante teorii cu care Mises a venit în analiza economică. În prima sa contribuție majoră, *The Theory of Money and Credit*, Ludwig von Mises a arătat faptul că, asemenea altor bunuri, prețul unitar al banilor depinde de cantitatea disponibilă și de cererea consumatorilor pentru aceștia. Determinată de utilitatea marginală a unității monetare (o „*unitate de măsură*” creată de școala Austriacă), cererea pentru bani reflectă dorința de a-i deține sub formă de rezerve proprii, pentru achiziționarea ulterioară de bunuri sau servicii[3].

Mises a susținut, de asemenea în lucrarea sa și teoria clasică a „cantității de bani”, afirmând că o creștere a ofertei monetare conduce la deprecierea valorii banilor și, implicit, la creșterea prețurilor altor bunuri. Cu toate acestea, el a subliniat că această relație nu este întotdeauna proporțională și depinde de schimbările în utilitatea marginală a banilor și cererea publicului pentru diferitele rezerve monetare. Nu în ultimul rând, Mises a evidențiat că ascensiunea cantității de bani nu se distribuie uniform în economie, ci în impulsuri localizate, afectând prețurile în funcție de modul în care banii noi se răspândesc în sistemul economic la nivel național sau internațional.

Despre lucrarea *Socialism: An Economic and Sociological Analysis*, economiștii apreciază că Ludwig von Mises a făcut pionierat în desființarea economiei socialiste care după Marele Război abia își planta germele în Rusia. Mises a demonstrat în 1922 că socialismul nu este viabil într-o economie industrializată[4], evidențiind incapacitatea acestuia de a permite calculul economic rațional al costurilor și alocarea eficientă a factorilor de producție, fără a beneficia de sistemul de prețuri al pieței libere care reglementează economia. Impactul major al lucrării nu a fost totuși simțit până în 1934, când lucrarea sa a fost tradusă în limba engleză. Mises a respins, evident, și ideea intervenționismului guvernamental în piață, argumentând că socialismul și intervenționismul sunt ambele neviabile[5]. Din combaterea socialismului Mises a arătat ce fervent susținător al liberalismului laissez-faire și al economiei de piață liberă ca alternativă viabilă acesta este, totodată nefiind de acord cu măsurile etatiste în economie. Nu în ultimul rând, el a respins și conceptul unui Consiliu de Planificare Socialistă pentru stabilirea corectă a prețurilor, afirmând că procesul de încercare și eroare funcționează pe piața liberă prin semnalele aduse de profitul și pierderile antreprenorilor. În absența unui mediu de piață real pentru schimbul bunurilor de capital, deciziile raționale privind producția ar fi aproape imposibile, subliniind nevoia esențială a unei piețe pentru factorii de producție[6].

Deși au aproape un secol, argumentele înaintate de Mises sunt și astăzi utilizate de către politicienii de centru și dreapta politici pentru a combate și discredita politicile economice propuse de actualele partide comuniste din Uniunea Europeană, cum ar fi cele din Franța sau Cehia. Astăzi, prin caracterul convingător al acestor argumente, marea majoritate a economiștilor la nivel mondial sunt de acord cu Mises. Faptul că astăzi avem la nivel mondial economia de tip capitalist, în care intervenția statului este mai mult sau mai puțin pronunțată, se datorează analizei lui Mises. Totuși, unele țări care în prezent au o economie comunistă sau socialistă și în care statul intervine major, se încumetă să sacrifice resurse importante tocmai pentru respectarea doctrinei și nu pentru că recunosc faptul că sistemul lor economic nu funcționează, așa cum Mises a demonstrat. China, Cuba sau Vietnam sunt doar câteva exemple relevante la nivelul anului 2024.

Așa cum am menționat, poate lucrarea de referință a lui Mises pentru știința economică a fost *Human Action*. Acesta abordează economia prin prisma *praxeologiei*, definind acțiunea umană ca un comportament conștient și susținând că oamenii acționează pentru a îmbunătăți continuu situația și calitatea vieții lor. Cu alte cuvinte, nu țările la nivel statal alcătuiesc sistemul economic național, ci indivizii care locuiesc în ele și care fac diferite alegeri cu diferite consecințe și care alcătuiesc în genere sistemul. În prezent, orice lege dată de un stat, prin care cetățenii lui sunt liberi să acționeze într-o anumită direcție (social, cultural, economic), determină pe parcurs construcția și individualizarea sistemului economic național, așa cum Mises a subliniat. Astfel de exemple de legi sunt nenumărate și prezente în toate domeniile de interes ale statelor. Mises mai argumentează că valoarea oricărui bun sau serviciu nu este intrinsecă, ci subiectivă, reflectată în

comportamentul uman, și respinge astfel ideea că obiectele au o valoare obiectivă și că aceasta este stabilită de fiecare persoană în mod individual[7]. Și aici, tot în ideea combaterii politicilor economice socialiste, Mises evidențiază în opera sa și că aceste tipuri de politici sunt nepracticabile, deoarece autoritățile centrale nu pot anticipa rentabil dorințele individuale. În schimb, pentru piața liberă pe care o susține și care este eficientă, se adaptează mult mai bine la alegerile individuale.

Astfel, el promovează ideea că libertatea individuală de alegere și răspunsul colectiv al pieței conduc la un sistem economic mai reușit decât intervenția guvernamentală extinsă (etatism). În prezent, conform Indexului Libertății Economice pe anul 2021[8], sunt destul de multe țări pe plan european și internațional care duc politici economice ce se revendică din ideile lui Mises și care au o economie apropiată de idealul misesian de laissez-faire și de respingere a intervenționismului statului în piața economică. Din Uniunea Europeană, Irlanda deține cel mai bun scor de 81,4 din 100 iar asociatul UE, Elveția cu 81,9. La nivel internațional Australia și Noua Zeelandă au peste 83 de puncte iar prima poziție la nivel internațional în privința economiei de tip laissez-faire este deținută de Singapore cu 89,9 puncte. Se apreciază că această lucrare a lui Mises a fost răspunsul său la situația instaurării regimului comunist în China în 1949 și că în genere este parțial tot o critică a socialismului[9].

Un reprezentant de marcă al Școlii Austriece de Economie, Ludwig von Mises a adus o serie de contribuții semnificative pentru știința economică a secolului XX, fiind și astăzi o sursă la care apelează diferiți economiști și din care statele capitaliste se inspiră, la nivel general, într-o parte a politicilor lor. Mises a adus prin lucrările sale noi perspective inovatoare în analiza economică la nivel generalist, deoarece din punct de vedere aplicabil acesta nu oferă și modele practice pentru statele contemporane. Un susținător declarat prin întreaga sa operă a capitalismului de tip laissez-faire și a unei noi paradigme în privința banilor și a ciclurilor economice, Mises a subliniat necesitatea minimalizării intervenției statului în politicile publice economice și inutilitatea în mod majoritar a măsurilor etatiste. Un critic fervent al sistemului economic socialist, argumentele din vasta sa operă sunt valoroase și în prezent.

Bibliografie selectivă:

The 5 Most Economically-Free Countries in the World în <https://www.investopedia.com/financial-edge/1212/the-5-most-economically-free-countries-in-the-world.aspx>, ultima accesare în 06.01.2024.

Ludwig von Mises Was a Free-Market Ideologue, Not a Hardheaded Thinker în <https://jacobin.com/2022/10/ludwig-von-mises-free-market-ideology-dogmatism-liberalism-utilitarianism>, ultima accesare în 05.01.2024.

Ludwig von Mises pe înțelesul tuturor în <https://mises.ro/carti/ludwig-von-mises-pe-inelesul-tuturor/>, ultima accesare în 05.01.2024.

An Introduction to the Major Writings of Ludwig von Mises în <https://oll.libertyfund.org/page/mises-major-writings>, ultima accesare în 05.01.2024.

The Continuing Relevance of Ludwig von Mises's Human Action în <https://www.fff.org/explore-freedom/article/continuing-relevance-ludwig-von-mises-human-action/>, ultima accesare în 05.01.2024.

Ludwig Von Mises: Early Life, Economic Views, Theories în <https://www.investopedia.com/terms/l/ludwig-von-mises.asp>, ultima accesare în 05.01.2024.

Von Mises, Ludwig, *Economia în 7 lec?ii: Gânduri pentru cei de azi ?i cei de mâine*, Institutul Mises România, 2020.

Von Mises, Ludwig, *The Theory of Money and Credit*, Ludwig von Mises Insitute, Auburn, 2009.

cu Gabriel-M?d?lin, an III, Istorie IF.

[1] Ludwig von Mises, *Economia în 7 lec?ii: Gânduri pentru cei de azi ?i cei de mâine*, Institutul Mises România, Bucure?ti, 2020, pag. 141.

[2] <https://mises.ro/despre-noi/ludwig-von-mises/> accesat în 05.01.2024.

[3] Ludwig von Mises, *The Theory of Money and Credit*, Ludwig von Mises Insitute, Auburn, 2009, pag 24.

[4] <https://oll.libertyfund.org/page/mises-major-writings> accesat în 05.01.2024.

[5] Ludwig von Mises, *Economia...*, pag. 158.

[6] *Ibidem*, pag. 159.

[7] <https://oll.libertyfund.org/page/mises-major-writings> accesat în 05.01.2024.

[8]<https://www.investopedia.com/financial-edge/1212/the-5-most-economically-free-countries-in-the-world.aspx> accesat în 05.01.2024.

[9] <https://www.fff.org/explore-freedom/article/continuing-relevance-ludwig-von-mises-human-action/> accesat în 06.01.2024.

Revision #5

Created 27 December 2023 11:17:22 by Christian Nasulea

Updated 14 January 2024 12:36:37 by Madalin Greu